

Âli Himmet Olmak

Zaman ilerledikçe himmetlerin kasırlaştığı, zaman içerisinde insanların hedef daralması, ideal sapması yaşadığı inkâr edilemez bir gerçek. “Bir tek hadisi elde etmek için gece gündüz yolculuk ederdim” diyen[1] Saîd b.

Müseyyeblerden, hadis rivayeti için Yemen’e, Mısır’a, Şam’a, Basra’ya, Kûfe’ye rihle yapan İbnu’l-Mübarek’lerden hayatının bütün alanlarını dünyaya hasr eden bir nesle intikal ettik.

Namazı, ibadetleri, ölümü ve yaşamı sadece Allah için olan insanlardan, diline pelesenk, kalbine düstur kıldığı “para varsa huzur var” sloganını şiar-ı hayat yapmış bir devre evirildik.

Halimizin kötülüğünü geçmiş dönemlerdeki insanların yaşadıkları ahval ve şeraiti zemmetmelerinden de anlayabiliriz mesela. Yapacağımız çok basit bir mukayese bile bu konuda yeterli bir kanıya sahip olabilmemiz için yeterli olacaktır belki de.Dünya konusunda düşük seviyemizdekilere, din konusunda üst seviyemizdekilere bakmamız Nebevî bir tavsiyedir bizlere.[2]

Hicri sekizinci asırlarda yaşamış Allame Teftâzânî bile anlamı âdeten mümkün olmayan mübalağa sanatına misal olarak getirilen “İçimizde bulunduğu sürece komşumuza ikram ederiz, gittiği yere de peşi sıra ikram göndeririz” manasındaki şiiri şerh ederken “Bizim zamanımızda neredeyse bu aklen de mümkün değildir” der.[3]

Dokuzuncu asırlara tekabül eden önemli âlimlerden Molla Hüsrev de “Mir’âtu’l-usûl”ünün başlarında zamanındaki düşüşü, insanların bozulduğunu, gıybetin çoğaldığını ifade eder.[4]

İşte bütün bunlar, sadece ilmî yönde değil her açıdan insanlığın günbegün tenazülde olduğunu gösteriyor apaçık. Bir takım insanlar kendisine Haccac-ı zâlim’i şikayet ettiklerinde Enes b. Mâlik (Radıyallahu anh) buyurmuş ya hani: “Sabredin! Rabbinize kavuşuncaya dek üzerinizden hiçbir sene ve gün geçmeyecek ki; bir sonrası bir öncekinden daha şerli olacaktır. Bunu Peygamberinizden duydum”[5]

Yaşamın diğer sahalarıyla taalluk eden düşüşler ilme heves, kitapseverlik, merak ve âl-i himmet olmak gibi konularda da kendini gösteriyor kuşkusuz. Seviye düştükçe istekler azalıyor, şahsiyet ve karakterlerde kalite azalınca da himmetler başka şeylere çevriliyor. Ne güzel demiş şâir:

Kişî yüksek (karakterli olunca) en yükseğe diker gözünü.

Basit olan şeylere de düşükler eder kanaat.[6]

İlmî dalların neredeyse tamamı hakkında eser vermiş Meşhur Hanbelî Âlimlerden İbnu’l-Cevzî dahi kendi zamanındaki ilme karşı olan isteksizlikten şikâyetlenir. Hicrî altıncı asırda yaşamış olan İbnu’l-Cevzî’ye göre himmetler gitgide eksilmeye yüz tutmuş ve ilim öyle bir nesle gelmiş çatmış ki; neslin hali tek kelimeyle berbat. Bu sebeple de ilim ölmüştür.”[7]

Aynı şeyin bir benzerini Torun Sadru's-şerîa da dillendirir. Merğînânî'nin "Hidaye'sindeki mesaili ezberleyebilmesi için dedesinin yazdığı Vikaye metnini zamanındaki insanların himmetleri düşük olduğu için kısalttığını ve "Nukâye" metnini böyle yazdığını belirtir Sadru's-şeria...[8]

Bunlar ve benzeri vakıalardan geçerek günümüze kadar geldi bu illet. Kitap denilince uykusu gelen talebelerimizden tutun boş vaktinin tamamına yakını tv, internet gibi alâyiş işlerle geçiren hocalarımıza varana kadar bir düzine ibret kareleri.

Eh ne diyelim, ne diyebiliriz ki zaten?

Zehebe'n-nâs ve bakiye'n-nesnâs...

[1] Hatib el-Bağdâdî, er-Rıhle fî talebi'l-hadîs, 1975, B.I, s. 127

[2] Müslim, ez-zühd ve'r- rekâik, No: 7619, Tirmizi, Sıfatu'l-kıyâme, No:2513, İbn Hibbân, Rekâik, No: 719

[3] Sadettin et-Taftazânî, Muhtasaru'l-meânî, Mektebetu'l-büşrâ, Karaçi,- Pakistan,2012, B.II, II/243,

[4] Molla Hüsrev, Mirâtu'l-usûl, Dersaadet, 1321, s. 3

[5] İbn Asâkir, Mu'cemu's-şüüyûh, Daru'l-beşâir, Dımeşk, 2000, II/1003, No: 1287

[6] Abdülfettâh Ebu Gudde, Kıymetu'z-zemen inde'l-Ulemâ, Mektebu'l-matbuati'l-İslamiyye, B.X s. 112

[7] Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî, Ta'zîmu'l-fütyâ, ed-Dâru'l-eseriyye, Amman, Ürdün, 2006, B.II, s. 107

[8] Ubeydullah b. Mahmud el-Mahbûbî, en-Nukâye (Fethu bâbi'l-inâye ile), Daru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut-Lübnan, 2009, B.I, I/20